

nenin arkasındaki eski alanda 1990'da yeniden inşa edildi. 1991'de, bir zamanlar çok önemli olan Bektaşî tarikatına ait tekke şehrin ucunda yer alan diğer bir tekke ile birlikte tekrar aktif hale getirildi ve Baba Reşad liderliğinde görkemli bir Bektaşî merkezi yapıldı; 1998'de Rifâî tekkesi yeniden inşa edildi. Komünizmin çökmesinden sonraki ilk on yılda Tiran'da büyük bir nüfus patlaması oldu. Ancak bu durum plansız ve karmaşık biçimde yüksek binaların yapımına, her yerde gecekonduların ortaya çıkmasına ve kamusal alandaki yerlerde yasak yapıların artışına yol açtı. 2000 yılından günümüze kadar Tiran Belediyesi büyük bir alt yapı düzenleme hamlesi başlatarak yeni yollar yaptı, parklar ve yeşil alanlar kurdu, halkın huzurunu sağlayacak önemli tedbirler aldı. 2006 Aralık ayında Tiran'ın nüfusu kayıtlı olmayan pek çok kişiye rağmen 600.339 idi. Resmî kaynaklara göre gerçek sayı 895.000'e yaklaşmaktadır. Diğer eski komünist ülkelere göre Tiran'da çeşitli dinî cemaatler arasındaki iç içe yaşam dikkat çekecek biçimde uyumludur.

BİBLİYOGRAFYA :

Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid (nşr. Halil İnalıcık), Ankara 1954, s. 103; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VI, 106; G. von Hahn, *Albanische Studien*, Jena 1854, s. 868-886; H. Hecquard, *Histoire et description de la haute Albanie*, Paris 1858, s. 255-256; *İşkodra Vilâyeti Salnâmesi*, İstanbul 1310, s. 114-121; A. Degrand, *Souvenirs de la haute Albanie*, Paris 1904, s. 183-194; Theodore Ippen, "Von Alessio über Kroja nach Tiran und Ismi", *Zur Kunde der Balkanhalsinsel* (ed. C. Patsch), Wien-Leipzig 1904, s. 79-80; *Guide d'Albanie* (ed. Çun Jonuzi), Tirana 1958, s. 220-233; A. Meksi – G. Frasheri, "Arhitektura dhe restaurimi i xhamisë së Haxhi Ethem Beut e Tiranës", *Monumente historike në vendim tonë*, Tirana 1978, s. 110-114; Koço Miho, *Trajta të profilut urbanistik të qytetit të Tiranës (prej fillimeve deri më 1944)*, Tirana 1987; a.mlf., "Kontributi i traditës vendëse në arkitekturën e xhamisë të Tiranës", *Monumentet*, sy. 11, Tirana 1976, s. 191-198; Z. Shkodra, *La ville albanaise au cours de la renaissance nationale*, Tirana 1988, tür.yer.; a.mlf., "Tirana-Capital City of Albania", *Hauptstädte in Südosteuropa* (ed. H. Heppner), Wien 1994, s. 133-147; a.mlf., "Les marchés albanaise au XVIIIe siècle", *St.A.*, III/1 (1966), s. 159-172; M. Kiel, *Ottoman Architecture in Albania, 1384-1912*, İstanbul 1990, s. 249-265; Q. Butka, "Fshati, qyteti, kryeqyteti", *Përprojekta Shqipëtare*, II/16, Tirana 1938, s. 171-176; Kristo Frasheri, "Fillimet e historisë së Tiranës", *Buletin per shkencat shoqërore*, sy. 2, Tirana 1955, s. 126-145; Emin Riza – Koço Zhaka, "Banesa Tiranasa", *Monumentet*, sy. 2 (1971), s. 113-127; *Kāmûsü'l-a'lâm*, III, 1717; Hasan Kaleshi, "Tiran", *İA*, XII/1, s. 376-379; Nathalie Clayer, "Tiran", *EI²* (Fr.), X, 533-534.

MACHIEL KIEL

TİRE

İzmir iline bağlı
tarihi bir ilçe merkezi.

Küçük Menderes nehrinin 6 km. güneyinde, Aydın dağları adı verilen sıradağlara ait Güme (Kestane) dağının kuzey eteklerinde eğimli bir yüzeyde kurulmuştur. Tarih boyunca Thira, Thyeira, Tyrha, Thyra, Teira, Apeteria ve Arkadiapolis gibi isimlerle anılan kasabanın ne zaman kurulduğu kesinlikle belli değilse de milattan önce 1340'larda varlığı bilinmektedir. Bu tarihlerde Hititler'in Ahhiyava adı verilen krallık bölgesi içinde yer almaktaydı. Ardından önce Frigler'in, daha sonra Lidyalılar'ın hâkimiyetine girdi. Milattan önce 652-630 yıllarında bir süre Kimmerler'in, milattan önce 546'da Persler'in eline geçti. Büyük İskender'in hâkim olduğu Tire ve çevresi onun ölümünün ardından Bergama Krallığı'na intikal etti. Bu dönemde gelişip zenginleşti, zenginlerin yazlık olarak kullandığı bir şehir haline geldi. Roma hâkimiyeti sırasında 260'ta büyük bir depremle harap oldu. Bizans'ın elinde Thria ismiyle Asia eyaletinin piskoposluk merkeziydi. 697'de müslümanların eline geçti; 718'de Bizanslılar'ca geri alındı. Malazgirt Savaşı'nın ardından Selçuklu akınları buraya kadar uzandı ve 1072'de Büyük Selçuklular'ın hâkimiyetine girdi. Haçlı seferlerinde istilâya uğrayan kasaba Kılıcarşan'ın kumandanı Şemseddin Bey tarafından 1186'da fethedildi. Beylikler döneminde Mente-

şe Bey'in damadı Sasa Bey, Tire ve çevresinde hâkimiyet kurdu. Daha sonra Aydınolu Mehmed Bey burayı aldı. Gazi Umur Bey zamanında medreseler, camiler ve çeşmelerle imar edildi. Sulama kanallarıyla ziraat geliştirildi. 1390'da Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı topraklarına katıldı. Timur istilâsının (1402) ardından Aydınolu şehir geri aldı. 1423'te II. Murad burada yeniden hâkimiyet kurdu ve kasaba Anadolu beylerbeyliğine bağlı Aydın sancağının merkezi oldu.

Beylikler devrinden itibaren diğer bazı Anadolu şehirlerinde görüldüğü gibi Tire de iki merkezli (nefs) olarak gelişme gösterdi. "Nefs-i Tire" diye anılan asıl yerleşimin dışında Aydınolu İsmâ Bey'in kızı Hafsa Hatun'un yaptırdığı külliye'nin (zâviye) vakfı şeklinde ortaya çıkan, bugünkü Değirmendere semtinin bulunduğu bölgeye merkezlik eden, "Nefs-i Bâdemiye" denilen ikinci bir yerleşim daha teşekkül etti. Eski vakıf defterleri mevcut olmadığı için Kanûnî Sultan Süleyman dönemi muhasebe defterine kadar (BA, TD, nr. 166) Nefsibâdemiye'deki iskân ve nüfus hakkında bilgi yoktur. XVI. yüzyıldan sonra şehrin fizikî gelişimi neticesinde iki merkez birleşti.

880 (1475-76) tarihli tahrirde sancak beyi hassı arasında görünen Tire'nin yirmi altı mahallesi vardı ve 989 hâne, 183 müccerret (bekâr) olmak üzere toplam 1172 erkek nüfus tesbit edilmişti. Buna göre toplam nüfusu 5100 kişi kadardı. En kalabalık mahalleler Taşpazar (104 hâne), So-

Tire'den bir görünüş

TİRE

fular (doksan altı hâne), Veled-i Çanakçı (seksen altı hâne), Tahtelkale (elli dokuz hâne), Câmî-i Atîk (elli bir hâne) ve Meka-bir (kırk dokuz hâne) mahalleleriydi. Bu tarihte kasabada elli iki hânedan ibaret bir gayri müslim mahallesi de bulunuyordu. 918 (1512) tahririne kadar geçen sürede Tire hem fiziksel hem demografik açıdan gelişme gösterdi. Mahalle sayısı otuz altına ulaştı. Kırk iki hânedan oluşan bir yahudi cemaati ortaya çıktı. Kasabanın toplam hâne sayısı 1494'e, mücerretler 220'ye yükseldi. Ayrıca muaf kayıtlı 178 kişi vardı. Böylece toplam nüfus yaklaşık 8500'e ulaştı. En kalabalık mahalleler Sofular (doksan dört hâne), Câmî-i Atîk (seksen beş hâne), Urgancılar (seksen beş hâne), Turunç (yetmiş dokuz hâne) ve Doğancılar'dı (yetmiş yedi hâne). 935'te (1528-29) yapılan tahrir göre Tire'nin nüfusu 6200'e geriledi. Nüfustaki azalmaya paralel olarak mahalle sayısı otuz üçe düştü. Ancak hâne sayısındaki azalmaya karşılık genç nüfus (mücerret) sayısında artış oldu. Bu tarihte en kalabalık mahalleler Sofular (altmış dokuz hâne), Taşpazar (altmış hâne), Câmî-i Atîk (elli sekiz hâne), Gebran (kırk dokuz hâne) ve Tahtelkale idi (kırk üç hâne). Şehirdeki yahudi cemaati altmış dört hâneye ulaştı. Bu tarihte Bâdemiye de kayıtlara geçti. Dokuz mahallesi olan bu ikinci yerleşim merkezinde yaklaşık 1000 kişilik nüfus yaşıyordu (167 hâne, otuz dokuz mücerret, yirmi iki muaf). Şehrin merkezi olduğu kaza ise doksan sekiz köyü ile birlikte 41.000 civarında bir nüfus barındırmaktaydı.

Tahrir defterlerinde rastlanan esnafın çeşitliliği ve pazar yeri adları XVI. yüzyılda Tire'de canlı bir ticaret hayatının varlığını gösterir. Ahilik teşkilâtınca örgütlendiği anlaşılan esnafın faaliyet gösterdiği çarşı / pazarların sayısı otuzdan fazla idi. Şehirde iki kervansaray, kalhâne, tahinhâne, kirishâne, serhâne gibi imalât ve ticaret mekânları vardı. Sadece vakıflara ait dükkânların sayısı 560'ı buluyordu. Bedesten'deki dükkân sayısı 127 idi. Bu canlı ticaret ve imalât sektörü şehre dışarıdan göçü teşvik ediyordu. Bu dönemde Tire'ye şehir dışından otuz civarında aile gelip yerleşti. Tire'de en azından I. Ahmed devrine kadar sikke kesilen bir darphâne mevcuttu. Bu tarihlerde şehrin mimari yapıları içinde otuz bir cami / mescid, yedi medrese, bir imaret, on beş zâviye, dört muallimhâne / mektephâne, yedi hamam yer almaktaydı.

Evlîya Çelebi'nin şehri ziyaret ettiği tarihte (1671) mahalle sayısı altmış sekize

yükselmisti. Evlîya Çelebi sokakların satranç taşı gibi düzenli olduğunu, şehirde 144 "mihrap" (otuz altısı cami), yetmiş tekke, otuz medrese, bazısı âtil durumda sekiz imaret, bir dârülkurrâ, altmış yedi sıbyan mektebi bulunduğunu kaydeder. Kestane dağından gelen sular Tire'deki 270 çeşmeye, on üç hamama ve beş kurşun kubbeleri sebile dağılıyordu. Ayrıca şehirde yirmi yedi han, sekiz kubbeli bir bedesten, üstü kemer ve kubbeyle örtülü 2800 dükkân vardı. Tire alacası diye bilinen bezler daha bu tarihte meşhurdur. 1700 tarihli avâriz tahriri sırasında Tire'nin dört nahiyesinde (Fota, Burgos-ı Kebîr, Burgos-ı Sagîr, Maden) elli dokuz köy kaydedilmiştir. Şehir merkezinde kayıtlı altmış dört mahallede yaklaşık 5000 kişi yaşıyordu. En kalabalık mahalleler Şeyhköy, Hacı Abdi / Ketenci / Ali Hoca, Abdülvehhab ve Paşa mahalleleriydi. İki gayri müslim mahallesinden Rumlar'ın yaşadığı Zimmiyân mahallesinde yirmi beş, Yahudiyân mahallesinde on dört hâne vardı. Bu tarihte muhtemelen asayiş sebebiyle on sekiz köy ve çiftlik terkedilmiş durumdaydı.

1713'lerde Batı Anadolu'yu etkisi altına alan veba salgınından zarar gören Tire'nin nüfusu buna rağmen 1130 (1718) tarihli avâriz tahririne göre yaklaşık 8000'e ulaşmış, altmış bir mahallesi bulunan şehrin % 10'unu dul kadınların meydana ge-

tirdiği tesbit edilmişti. Böylece veba yüzünden şehir nüfusunun % 24'ünün hayatını kaybettiği hesaplanmıştır (Gökçe, s. 50, 58). Kır kesiminde de kayıplar fazla idi. Bu durum şehir ve civarının ekonomik yapısını olumsuz yönde etkiledi. Tire'nin Şeyhköy, Abdülvehhab, Paşa, Ketenci, Molla Mûsâ mahalleleri nüfusun en yoğun yaşadığı kesimlerdi. Zimmiyân mahallesinde 208, Yahudiyân mahallesinde seksen kişi oturmaktaydı. Bu tarihte şehirde elli imam, on yedi müezzin, yedi hatip, bir vâiz, bir müftü, altı müderris, sekiz şeyh / derviş, seksen iki seyyid, 122 askerî görevli bulunuyordu. En geniş sınaî faaliyet alanı tekstil ve dericilikti.

1243'te (1827-28) Bağdat Valisi Necip Paşa tarafından Tire'de güzel bir kütüphane yaptırıldı. II. Mahmud dönemi nüfus sayımında (1831) şehrin nüfusu 8000 civarında idi. 1257 (1841) temettuât tahririnde yer alan kırk mahalleden nüfusça en kalabalık olanlar Rûmiyân (1245), Kalmos (590), Süretli Mehmed Paşa (590), Mısırlı (575), Câmî-i Kebîr (570), Yûnus Emre (560), Şeyhköyü (550), Murtaza ve Ali Han (520) mahalleleriydi. Toplam şehir nüfusu yaklaşık 13.200 idi. 1891'de nüfusu 33.000'e yükselen kaza genelinde 2265 Yunan (Rum), on iki Ermeni ve 1029 yahudi nüfus bulunuyordu. Şehirde yaklaşık 15.000 kişi yaşıyordu. Kazanın nüfusu 1909'da 37.000'e, 1915 başında 44.000'e yükseldi. Bu tarihte Rumlar 3350, Müsevîler 1900 kişiden ibaretti. I. Dünya Savaşı'ndan sonra (1919) 42.000'e düşen Tire kazasının nüfusu 1927 sayımında 39.000'e gerilemişti.

Küçük Menderes nehrinin suladığı verimli ovası sebebiyle İzmir-Konya arasındaki önemli bir şehir durumunda olan, yakınındaki Ödemiş ve Bayındır gibi merkezler arasında ticarî irtibatı sağlayan ve buradan İzmir Limanı'na bağlantı kuran bir konumda bulunan Tire'nin ticarî önemi İzmir-Aydın demiryolunun inşasından sonra daha da arttı. Bu demiryolundan Torbalı'da ayrılan bir koldan Çatal İstasyonu'nda ayrılan bir şube hattı 1883'te Tire'ye ulaştı ve çevreden çıkarılan zımpara, cıva, manganez, demir, arsenik gibi madenlerin naklini kolaylaştırdı. Salnâmelere görülen hali ve bez dokuma tezgâhlarının çokluğu bu sektörün oldukça geliştiğini gösterir.

Osmanlı döneminde siyasî suçluların sürgün yeri olarak kullanılan Tire'ye gelenler arasında Şeyhülislâm Molla Arap (Alâeddin Arabî Efendi), Anadolu Kazaskeri Tâhir

Kâzîrzâde (Câzîroğlu) Camii – Tire

Narin Camii – Tire

Efendi, tarihçi Şânizâde Mehmed Atâullah Efendi (Tire'de ölmüştür), Şeyh Seyyid Hüseyin, Şeyh İbrâhim Efendi ve Bozcaadalı Rum Papa Kostioğlu Nikola sayılabilir. Kendi adıyla anılan medresede müderrislik yapan İbn Melek Fırışteoğlu burada doğmuş ve yaşamıştır. Ayrıca Tire'deki medresede pek çok âlim yetişmiştir. Şehir 28 Mayıs 1919'da Yunan işgaline uğradı ve 4 Eylül 1922'de kurtarıldı. Mübadelede Tire'den ayrılan Rumlar'ın yerine Makedonya'dan getirilen Türk nüfus yerleştirildi. Birçok tarihî eserin bulunduğu Tire'de özellikle Mehmed Bey Camii (1334), Yeşilimaret Camii (1441), Kazganoğlu Camii (1442), Ulucami, Yenicami, Paşa, İbn Melek Camii ve Türbesi sayılabilir. Cumhuriyet döneminde şehir kuzeye istasyon tarafına doğru genişledi ve Bahariye, Cumhuriyet, Dere, Dörtteylül, Dumlupınar, Ertuğrul, İstiklâl, Karacaali, Kurtuluş, Turan, Yeni, İhsaniye, İpekçi gibi mahalleler kuruldu. Bu mahallelerin oluşumunda merkeze yerleşen İbn Hatib, Kalamos, Işıklar, Turunç ve İpekçizâde gibi aşiretler de rol oynadı. Bu dönemde kırk iki olan mahalle sayısı 1926 il genel meclisinin kararıyla on altıya düşürüldü.

İdarî bakımdan 826'da (1423) Anadolu beylerbeyiliğine bağlı Aydın sancağının merkezi olan, XVII ve XVIII. yüzyıllarda mütesellim ve âyanların idaresine giren, 1839'da Tanzimat'ın ilânıyla bir süre muhassıl tarafından idare edilen, 1867'de vilâyet yapılan Aydın'ın İzmir sancağına bağlanan Tire, Cumhuriyet döneminde İzmir iline bağlı bir ilçe merkezi oldu. 1937'de

otuz dokuz köyden ve iki bucaktan oluşmaktaydı. Bunlardan Gökçen bucağı (Fota) 1914'te, Boğaziçi bucağı 1932'de kuruldu. Bugün Gökçen belde olup Tire'nin köy sayısı altmış üçe yükseldi. 2000 sayımında Tire'nin nüfusu 42.988, kazanın toplam nüfusu 78.658 idi. 2010 sayımına göre ilçe merkezinde 51.440 kişi kayıtlıdır.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MAD, nr. 3013, s. 28-53; BA, KK (Mevkûfat), nr. 2865, s. 28-50; BA, TD, nr. 8, s. 723-740; nr. 35M, s. 1-3; nr. 87, s. 105-122; nr. 148, s. 270-288; nr. 166, s. 371, 379, 383, 391; nr. 360, s. 210, 223; TK, TD, nr. 571, vr. 49b-73b; İbn Battûta, *Seyahatnâme*, I, 334; *Vakıfnâme-i Şehzâde-i Civânbaht Hazret-i Sultan Selîm: II. Selim Vakfiyesi* (haz. Selahattin Yıldırım), İstanbul 2004, hazırlayanın girişi, s. 17, 26, 27; *Polonyalı Simeon'un Seyahatnamesi, 1608-1619* (trc. H. D. Andreas-yan), İstanbul 1964, s. 19; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, IX, 86-91; Ch. Texier, *Küçük Asya* (trc. Ali Suad), İstanbul 1339, II, 255-256; Cuinet, III, 508; P. Wittek, *Menteşe Beyliği* (trc. Orhan Şaik Gökyay), Ankara 1986, s. 22, 39, 42, 43, 67, 88, 89; *Tarih ve Coğrafya Lugatı*, s. 266; W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası* (trc. Mihri Pektaş), İstanbul 1960, s. 111, 122; Faik Tokluoğlu, *Tire*, Tire 1964; Himmet Akın, *Aydinoğulları Tarihi Hakkında Bir Araştırma*, Ankara 1968, s. 30-102, 111-116; A. Munis Armağan, *Belgelerle Beylikler Devrinde Tire*, İzmir 1983; a.mlf., *Tüm Yönleriyle Tire II*, Tire 1990; a.mlf., *Devlet Arşivlerinde Tire*, İzmir 2003; Uğur Tanyeli, *Anadolu Türk Kentinde Fiziksel Yapının Evrim Süreci: 11.-15. yy*, İstanbul 1987, s. 121-125; Suraiya Faroqhi, *Osmanlı'da Kentler ve Kentliler* (trc. Neyyire Kalaycıoğlu), İstanbul 1993, s. 35-36, 39-40; Mehmet Ali Demirbaş, "XVI. Yüzyılda Tire Vakıflarına Ait Notlar", *Türk Kültüründe Tire* (haz. Mehmet Şeker), Ankara 1994, s. 25-29; Tuncer Baykara, "Türk Şehircilik Geleneğinde Tire", a.e., s. 9-13; Ali Yardım, "Necip Paşa Kütüphanesi'nin Kültür Tarihimiz Açısından Önemi", a.e., s. 66; Besim Darkot – Metin Tuncel, *Ege Bölgesi Coğrafyası*, İstanbul 1995, s. 53-54; Besim Darkot, "Tire", *İA*, XII/1, s. 379-381; Mehmet Başaran, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tire*, İzmir 2000, s. 17, 18, 21, 24, 25, 31, 116, 117, vd.; Cahit Telci, "XV-XVI. Yüzyıllarda Tire Şehri", *Türk Kültüründe Tire II* (haz. Mehmet Şeker – Arzu Taşcan), Tire 2008, s. 21-40; Turan Gökçe, "XVIII. Yüzyıl Başlarında (1700-1718) Tire'nin Demografik Yapısı", a.e., s. 41-58; *Kâmûsü'l-a'lâm*, III, 1718; Fr. Babinger, "Tire", *EP²* (İng.), X, 538-539.

ZEKÂİ METE

□ MİMARİ. XV. yüzyıldan itibaren kalabalık nüfusu ve ticaret merkezi olması dolayısıyla ekonomik gücünün yanı sıra bayındır bir şehir ve aynı zamanda bir ilim merkezi durumundaki Tire'de Aydınoğulları ve Osmanlı dönemlerinden kalan çok sayıda yapı bulunmaktadır. 1671 yılında hacca giderken uğradığı Tire'yi "şehr-i muazzam" diye niteleyen Evliya Çelebi, burasını Manisa ile karşılaştırarak Tire yapı-

larının Manisa'ya oranla daha çok sayıda ve büyük boyutlarda olduğunu söyler. Onun aktardığına göre şehir 144 "mihrap"lıdır ve bunlardan otuz altısı büyük camidir. Ayrıca otuz medrese, imaretler, on üç hamam, yirmi yedi han, altmış sıbyan mektebi, 270 çeşme ve beş sebil bulunmaktadır (*Seyahatnâme*, IX, 162-165). Evliya Çelebi'nin sözünü ettiği yapıların büyük bir kısmı günümüze ulaşmamakla birlikte mevcut yapıların çokluğu dikkat çekicidir. Bunlardan Kâzîrzâde (Câzîroğlu), Karakadı Mecdüddin, Rum Mehmed Paşa, Yavukluoğlu (Yoğurtluoğlu) ve Molla Arap külliyesi; Hafsa Hatun, Doğan Bey, Mehmed Bey, Gucur (Kucur), Leyse, Ulucami (bk. ULUCAMİ [Tire]) Kara Hasan, Hüsâmeddin, Kara Hayreddin, Süratlı Mehmed Paşa, Gazazhâne, Tahtakale, Narin, Kazanoğlu, Molla Mehmed Çelebi, Fıdıloğlu, Lutfi Paşa, Şeyh, Yalınayak, Hamza Ağa, Hacı Mehmed Ali Ağa, Alaybey camileri; mevlîhâne özelliği de olan Yeşilimaret'le mimari özelliğe sahip Çanakçı, Neslihan, Dârülhadis mescidlerinin adları sayılabilir.

Tire, mektep ve medreseleri yanında buralarda ders veren ilim adamlarıyla da ünlüdür. Aydınoğlu Mehmed Bey tarafından kurulan ve Tire'de tesis edilen ilk medrese kabul edilen, Riefstahl'ın ahşap olduğunu söylediği yapı (*Cenubu Garbi Anadolu'da Türk Mimarisi*, s. 27), burada uzun yıllar tedrisatta bulunan Tireli fakih İbn Melek'ten dolayı onun adıyla veya lakabı olan Fırışteoğlu ismiyle anılmıştır. Yine aynı döneme ait Orta Medrese harabe

Yavukluoğlu Camii – Tire

